

Nr 10 1957

39 ÅRG.

UPLAGA 13.300 EX.

ORGAN FÖR SVENSKA BRANDKÅRENS RIKSFÖRBUND

REDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE: ANDERS EKBERG

JAKOBSGATAN 14, STOCKHOLM C - TELEFON 21 36 06 - POSTGIROKONTO NR 4870

BRANDKÅRS- tidsskrift

Missöde med motorbrandstege

Under tillämpningsövning mot Domkyrkan i Lund inträffade i augusti förra året ett missöde med brandkårens motorbrandstege. Då missöden av detta slag lyckligtvis äro sällsynta, torde det vara av intresse för all brandpersonal att få taga del av resultatet av den undersökning, som i det aktuella fallet verkställdes för att om möjligt utröna orsaken.

Stegen var en 25 m. hydraulisk motorbrandstege av fabrikat Asbrink monterad på ett Fordchassie F-700. Övningsledaren hade beordrat stegen mot en tornöppning på c:a 25 m. höjd över marken. Ordern verkställdes under överinseende av befälhavaren på fordonet. Därvid visade det sig, att stegen måste utskjutas till sin fulla längd, d. v. s. till sin yttersta gräns för utskjutning. Vid denna manöver ansåg befälhavaren att staglinor icke skulle behövas, enär stegen skulle läggas an mot objektet. Emellertid kom stegen efter utförd resning och hivning att förbli fristående, d. v. s. den lades icke an mot objektet. Det var nu missödet inträffade.

Enligt ögonvittnen, däribland undertecknad, kunde man se hur stegtoppen, ungefär fjärde stegdelen, liksom greps av en hand och böjdes åt sidan. Stegmaskinisten uppmärksammade omedelbart den onormala sidböjningen. Han hann emellertid aldrig lägga stegen an mot tornväggen, beroende på att då stegen var utskjuten i sitt yttersta läge stegmaskineriet spärats för ytterligare manövrer och oljetrycket försvunnit. Under den tidrymd det tog stegmaskinisten att på nytt få fram oljetrycket

hann stegen att böja tillbaka något, men greps på nytt av vinden och trycktes över åt sidan, varvid påkänningen på stegmaskineriet blev så stort att återgångsmanövrer blev omöjlig att verkställa.

Som synes av tidskriftens omslagsbild nedgick sidböjningen så långt, att stegen lutade c:a 30° mot lodlinjen med utgångspunkt från överlappningen mellan understegen och andra stegdelen. I detta läge förblev stegen stående. Genom påfrestningen på grund av stegens tyngd, släppte en styrning sin gejder vid högra sidan i utgångspunkten för böjningen, varför stegen dessutom kom att skriva sig.

Som också framgår av fotografiet bärgades stegen genom att toppen infångades med hjälp av ett par maskapslinor och drogs i lod, varefter steglåsen avmonterades. Efter detta kunde ånyo maskineriet påkopplas och stegen i vanlig ordning firas och fällas.

Man frågar sig givetvis omedelbart: Hur kunde detta inträffa? En opartisk undersökning sattes genast igång med hjälp av Södra Sveriges Ångpanneförening, civilingenjör A. Sundblad, samt etablerades omedelbart kontakt med riksbrandinspektör Strömdahl. Utredningen kunde icke påvisa några konstruktions- eller materialfel. Emellertid framkom det, att en motorbrandstege under alla förhållanden är konstruerad så, att den tål ett visst bestämt sidtryck, varför om detta överskrides ett missöde måste inträffa. För att förhindra dylika olyckstillbud är det nödvändigt, att stegarnas instruktioner klart omtalar hur stegarna skola

Organisation och teknik vid en amerikansk brandkår

Presidenten i Int. Association of Fire Chiefs, Wayne Swanson, Rockford, Ill., USA, höll i samband med Svenska Brandbefjärbundets årsmöte i Falun nedanstående anförande.

Jag har valt att tala om organisationen och tekniken inom min egen brandkår, som är ett typiskt exempel på det amerikanska brandväsendet och det exempel, som jag bäst känner till.

Rockford, Illinois, är en stad med omkring 125.000 innevånare, täcker en yta av omkring 25 kvadratmil och är belägen i nordspetsen av staten Illinois, femton mil från gränsen till staten Wisconsin. Rockford är den näst största staden i staten Illinois och är känd som nationens korsväg.

Rockford ligger omkring 90 mil väster om Chicago och på ungefär samma avstånd öster om Mississippifloden. Den är en betydande industristad och är huvudsakligen känd som ett av de största centra i världen för tillverkning av smärre verktyg.

Rockford har 400 fabriksanläggningar, där huvudsakligen följande produkter tillverkas: verktyg för maskiner, möbler, skruvar och regler, trä- och järnbearbetningsmaskiner, jordbruksredskap, metallarbeten, läderarbeten, gasspisar, textilmaskiner, gjutgods, bil- och flygmaskinstillbehör, metalltråd, packlådor,

smiden, stålkonstruktioner, målarfärg, plastvaror, installationsmaterial för luftkonditionering och födoämnen.

Staden Rockford styres av borgmästare och stadsfullmäktige. Stadsfullmäktige utöva den juridiska makten och olika departement handha den administrativa delen av arbetet.

Brandkåren förestås av en brand- och poliskommission som består av tre medlemmar och en sekreterare, vilka utnämns av borgmästaren på tre år isänder. Dessa treårsperioder äro så avpassade att ingen borgmästare har möjlighet att få politisk kontroll över kommissionen. Denna organisation benämnes Civil Brand- och Polis-service.

Kommissionens uppgift är att leda utbildning och befordringsexamina inom dessa båda departement samt fastställa regler och föreskrifter.

Varje anställd i Rockford Brand- och Polisdepartement tillhör Civil Service och skyddas av den statliga grundlagen, vilken ligger till grund för kommissionens handlande. Chef för Brand- och Polisdepartementen utses till sin befattning i enlighet med befordringsexamina och är icke berörd av politik i någon form.

Brandchefen är stadsanställd och ansvarar helt och hållet för departementet och dess utrustning. Han

användas och för vilka tryck de äro konstruerade samt att staglinor skola användas då stegarna äro helt utdragna.

Vid undersökningen av vindförhållandena vid övningstillfället framkom det att vindstyrkan rörde sig kring c:a 12 m/sek. på 20 m. höjd över marken. Vid samtal med Universitetets meteorologer framkom det emellertid, att planen kring kyrktornen många gånger hade exceptionella vindförhållanden, varvid kastvindar av betydande styrka kunde uppträda. Med ledning av detta togs samarbete upp med statsmeteorolog Claes Andersson, Stockholm. Denne har tillsammans med framlidne diplomingenjör V. Belokon från Åsbrink & Co utarbetat en tablå över vindtryck i samband med brandstegar*).

Sedermera har ytterligare utredningar verkställts, men beträffande dessa får jag hänvisa till riksbrandinspektör I. Strömdahl. Från brandkårens i Lund sida är ärendet utagerat och stegen har sedan de skadade delarna blivit utbytta varit i tjänst och fungerat oklanderligt vid såväl övning och utbildning som vid utryckningstjänst.

Slutligen vill jag framhålla, att tyvärr har frågan angående brandstegar i dess förhållande till vindtryck varit en vit fläck. Vidare har kanske heller icke staglinornas betydelse tillräckligt framgått av gällande steginstruktioner. Det är därför min förhoppning att vi nu med hjälp av Statens Brandinspektion skall få fram dels svenska normer för motorbrandstegar och dels alla förhållanden kring användandet och utnyttjandet av motorbrandstegar belasta, för att förhindra att ett dylikt missöde återupprepas.

* Redovisningen beräknar vi kunna införa i ett av de närmaste numren.

ABA-katalogen nu komplett

Begär den del
som fattas!

Katalogdel AR

Brandarmatur

Katalogdel SL

Slangar

Katalogdel ST

Stegar

Katalogdel BR

Brandbilar

Katalogdel EL

Eldsläckare

Katalogdel PU

Pumpar

Katalogdel SV

Svagströmsmateriel

Katalogdel PR

Räddningsmateriel

Personlig utrustning

**ALLMÄNNA
BRANDREDSKAPSÄFFÄREN AB**

Scheelegatan 28, Tel. 52 07 95

STOCKHOLM K

HERRAR BRANDCHEFER!

Köp ej någon brandjeep utan att först ha fått offerter på **Brissmans Slangutläggningsjeep** Pat. nr 153065

Denna JEEP bygges som standard på LAND-ROVER PICK-UP-Chassi lik vidstående bild. Överst ett plåt-klätt lastflak med galv. stålörsräck runt om, i mitten vår pat. slangutläggningslåda som rymmer 800 meter 76 eller 63 mm llineslang, vid sidorna är fack för diverse materiel samt för smalslang. Flaket är avsett för extra materiel, som kan erfordras vid olika eldsvådor samt för hemtransport av begagnad slang. De 800 meter slang, som ligger i lådan, kan köras ut på en minut av en man, vilket blir minst 10 gånger fortare än 10 man lägger ut samma längd för hand. Genom att länsstyrelserna merendels går med på att manskapsstyrka vid kör får minskas med 2—3 man, när maskinell slangutläggare anskaffas, så betalar JEEPEN sig själv på några år och dessutom blir beredskapen mycket snabbare. Jeepen är 4-hjulsdriven och går mycket bra i terräng.

BEGÄR OFFERT!

Vi har levererat slangutläggningsjeep till nedanstående köare under den senaste tiden:

Bollebygd	Brandkår	Laholms	Brandkår	Torns	Brandkår	Stångby
Bromölla	„	Lönsboda	„	2 st.	Torups	„
Båstads	„	Moholms	„		Tvååkers	„
Bräkne-Hoby	„	Nickala	„		Ullareds	„
Dalstorps	„	Oxelösunds	„		Vägnärads	„
Falkenberg	„	Piteå	„		m. fl.	
Fegens	„	Siljansnäs	„			
Frändefors	„	Simlångsdalens	„			
Fröjereds	„	Skällinge	„			
Hurva	„	2 st.	Svalövs	„		
Knislinge	„					

Frontpump går bra att montera och andra typer på överbyggnaden offereras!

Nyhet! Enhetsstrålrör.

Strålrör med 7—10 och 14 mm munstycksöppning,

(munstyckena är de, vilka föreslås som svensk standard). Hel stråle samt lång och kort spridd stråle erhålles genom en vridning på handtaget. Strålröret har ingen sil och inga småhål, som täpas igen av orent vatten och ingen kik, som går trögt, då avstängning och skiftning av strålarna sker av en slidventil, som påverkas av en hävarm. Trögheten i vridmomentet kan inställas efter önskan och påverkas ej av höga tryck. — Riktpris kr. 142:—. Strålröret erhålles på öppet köp för provning.

All övrig brandmateriel till låga priser!

BRISSMANS BRANDREDSKAP

HALMSTAD

Telefon 133 33

har överinseende och kontroll över alla medlemmar och anställda inom departementet och ansvarar för dess effektiva skötsel. Det är också brandchefens skyldighet att se till att orsaken till alla eldsvådor undersöks och att alla förordningar beträffande brandskydd och övriga skyddsanordningar efterföljes till förebyggande och spridning av eld och till skydd mot skada till liv och egendom genom eld.

Brandchefen skall årligen avgiva rapport över föregående års verksamhet inom departementet. Han förelägger stadsfullmäktige sin budget för kommande år. I vår stad uppgår budgeten till nära 1 miljon dollar om året. Därav kommer 75 % på löner och 25 % på underhåll av byggnader, nyanskaffning och underhåll samt på brandövningar och förebyggande verksamhet.

De anställda i den aktiva brandkåren arbeta s. k. 67,7 timmars vecka, då de tjänstgöra 24 timmar, äro lediga 24 timmar och erhålla 72 timmars ledighet efter var fjärde arbetsdag.

Övrig personal på kontor, alarm- och inspektionsbyråer arbeta 40 timmars vecka med åtta officiella helgdagar per år. Årlig ledighet ges all personal i departementet, varierande från två veckor till 29 dagar beroende på tjänstetid.

Personal.

Brandkåren har en personal på 152 personer uppdelade på kontor, byrå för förebyggande arbete, alarmbyrå, reparationsverkstad och brandmän.

Uppdelningen av denna personal är som följer:

- 1 brandchef
- 1 1. vice brandchef
- 1 2. vice brandchef
- 1 ställföreträdande chef
- 1 ställföreträdande chef vid övningar (ev. för utbildning)
- 1 sekreterare
- 1 stenograf (kvinnlig)
- 1 chef för byrå för förebyggande arbete
- 5 inspektörer
- 1 kontorsbiträde (kvinnligt)
- 1 chefsmekaniker
- 1 mekaniker
- 4 brandalarmoperatörer
- 111 brandmän.

Utrustning.

Vi ha åtta utrustningar med s. k. Macksprutor, varierande från 750 GPM till 1.000 GPM. Vi ha tre Seagrave 85 tum traktordragna maskinstegar och en utrustning för blixtruckykning. Vi ha en reserv av fyra sprutor varierande från 750—1000 GPM, en Hook & Ladder-lastbil och en högspänningsvagn för större eldsvådor. Jag hoppas att detta skall ge er en

klar uppfattning om de typer och kvantiteter vi ha för att skydda en stad av vår storleksordning.

Förluster genom eldsvåda ha de senaste fem åren i genomsnitt varit cirka 2.13 dollar per år och capita, men på grund av fyra större eldsvådor under år 1956 steg förlusterna till 1.074.958 dollar det året, vilket enormt försämrade vårt förut goda genomsnitt.

Antalet årliga larm ha varierat mellan 1.200 och 1.500. År 1956 gällde därav 65,48 % privatbostäder, 22,82 % affärslokaler och 11,70 % fabriksbränder.

Det intressanta med denna detaljering är, att de fyra största eldsvådorna, som så betydligt ökade förlustsiffran, förekomma i affärsdistrikten.

Byrån för förebyggande arbete.

Denna avdelning av vår brandkår består av en chefsinspektör, fyra brandsinspektörer och ett kvinnligt kontorsbiträde, som handhar utskrivande av rapporter och arkivering.

Inspektörerna äro alla väl utbildade och specialiserade på inspektionsarbete. De ha följande uppgifter: industriellt brandskydd, utbildning av industriella brandkärer och övningar med dessa, aktioner i samband med "brandskyddsveckan", alla radio- och televisionsframträdanden, ledande av brandövningar och inspektion av skolor, utredning av mordbränder, genomdrivande av brandskyddsbestämmelser, ungdomsbrottslighet i samband med mordbränder och falska alarmöverträdelser.

Varje inspektör är väl utbildad i fotograferingskonsten — såväl i filmning som i vanlig fotografering, vilka bådadera komma till användning vid varje större eldsvåda och vid övningar. Fotografering används i mycket stor omfattning som vittnesmål vid brott och våld. Fotografering kommer till användning vid samtliga fall av misstänkt mordbrand.

År 1956 gjordes av denna byrå 4.839 inspektioner, 1.678 anmärkningar gjordes och rättades. Denna byrå leder också en årligen återkommande en-dags brandkurs i vilken över 200 industrier deltaga. Denna kurs omfattar vanligen en halv dags teknisk diskussion om olika faser av industriellt brandskydd och andra hälften av dagen tillbringas i våra övningslokaler, där bränder anlägges och släcks av brandkärer från de olika industrierna. Dessa bränder utgöras av Klass A, B och C samt magnesiumeldsvådor. Vi ha funnit att detta samarbete med industrierna betalar sig icke endast genom ett gott brandskydd inom industrierna utan även genom ett utomordentligt gott förhållande till allmänheten.

Denna byrå sätter upp ett stånd vid det stora Home Show (hemutställning) och Appliance Show (tillämpningsdemonstrationer) som varje år hålles i

vär stad. Ett stånd där förebyggandet av eldsvådor demonstreras väcker vanligen stort intresse hos publiken.

Från denna byrå gjordes år 1956 femtioåtta ut-sändningar i radio och television angående olika faser i förebyggandet av eldsvådor.

Alla inspektionsrapporter från brandförsäkringsbolag behandlas av denna byrå. Vecko- och månadsrapporter utsändas angående verksamheten vid brandsläckningsavdelningen.

Under år 1956 funno vi att 65 % av alarmen kommo från privatbostäder. Därför gjorde vi upp en hem-inspektionsplan, som nu fullföljes och varvid brandförsäkringsbolag göra hus-till-hus inspektioner genom i radio kontrollerade metoder, och detta har visat sig ge värdefulla resultat.

Vi ha ett stort arbete framför oss i inspektion av omkring 30.000 bostäder, men ha en känsla av att förlusten vid eldsvådor i privat hem kommer att minska åtminstone 25 % för år 1957. Alla elva brandstationerna äro nu engagerade att varje dag mellan 9 och 12 göra denna heminspektion. Vi gör för närvarande omkring 600 inspektioner om dagen, så ni förstår att vi ha ett stort arbete framför oss.

Vi praktisera också en annan sorts tjänsteinspektion av kommersiella och industriella anläggningar genom brandstationerna, varvid åtminstone två sådana anläggningar inspekteras per vecka och utförliga ritningar göras av lokaler, trappor, hisschakt o. d. med angivande av materieltyp och lagerbestånd. Denna typ av inspektion har visat sig vara mycket värdefull enär personalen vid brandkåren genom dessa ritningar kan göra sig väl underrättade om lokaliteterna även då de vid eldsvådor äro fyllda av brandrök.

Den genomsnittliga arbetsdagen för en brandman i vår brandkår utgöres av tre timmars inspektionsarbete, tre timmars övningar och återstoden anslås till måltider, skötsel av utrustning samt jordninghållande av förläggningen.

Övningar.

Våra övningslokaler äro belägna vid gränsen till stadens flygfält och var förut en stor "incinerator", som användes under båda världskrigen och då benämndes Camp Grant. Detta område överlämnades sedan till brandkåren och här utföras nu övningar med riktiga eldsvådor och rök.

Alla sorters eldsvådor igångsättas på detta område eller inom byggnaden och teknisk undervisning ges i användning av vattendimma, rökmasker m. m. Omkring 15.000 timmar per år användas till dylika övningar.

Övningar med brandmän under ledning av brand-

kaptener pågår klassvis på brandstationerna och omfattar många olika ämnen. Varje "kompani" över hela staden övar varje dag samma ämnen och detta schema göres upp av brandkårens undervisningsofficer. Varje medlem av brandkåren har genomgått röda korsets sjukvårdskurser, vilket är obligatoriskt.

Brandkårens reparationsverkstad.

Brandkårens reparationsverkstad är belägen i huvudbrandstationen och är stor nog att samtidigt kunna ta emot tre brandsprutor och en maskinstege för reparation. Verkstaden står under uppsyn av en chefsmekaniker, som ansvarar för all rörlig utrustning inom brandkåren. Han assisteras av en mekaniker. Dessa båda män utföra allt förebyggande underhålls- och reparationsarbete på utrustning och inom brandstationerna, som t. ex. uppvärmning, belysning och rörarbeten.

Vid brandkåren ha vi en förebyggande underhållsplan enligt vilken varje förare av en brandbil skickar in rapport på ett särskilt formulär angivande vad som fungerar till belägenhet och vad som behöver tillsyn i hans utrustning. Denna rapport signeras av hans chief och sändes in till chefsmekanikern varje vecka. Om denne av dessa rapporter att döma anser reparation nödvändig på utrustningen in på reparationsverkstaden och de nödvändiga arbetena utföras.

I vårt förebyggande underhållsprogram ha vi två typer av förebyggande verksamhet, den ena kallad "A" Prevention och den andra "B" Prevention.

En "A" Prevention undersökning göres var tredje månad på varje del av varje utrustning, varvid t. ex. motorerna analyseras med motoranalysatorer beträffande deras effektivitet. Smörjning och oljebytten göras då samtidigt.

En "B" Prevention översyn företages var sjätte månad och då utföres förebyggande underhåll såsom kontroll av smörjning, ombyte av oljefilter och mycket annat, som icke här i detalj kan anges.

Alla våra brandsprutor provas noga årligen och kontrolleras att de arbeta till full kapacitet. Alla dessa prov göras efter anvisningar.

Brandslangar provas två gånger om året under provtryck som varierar med de olika grovlekarna på de slangar vi använda inom kåren. Vi använda tre olika grovlekar på brandslangar. Den smalaste är den 1-tum "solida" smalslangen, som lindas på hjul. 1½-tum slangan användes vanligen vid smärre eldsvådor i privatbostäder och dylikt i samband med vad vi kalla smalslangangrepp.

Varje brandspruta medför som minimum 1.500 fot 2½-tum slang, vilken användes för längre sträckor då vatten måste tagas från brandpost eller från något öppet vattentag, som t. ex. floden, en brand-

damm eller dylikt. Alla våra brandsprutor ha "smal-slangstankar", som rymma mellan 150 och 600 gallon vatten.

Vattentillgång.

Staden Rockford är i ett lyckligt läge vad beträffar vattentillgången. Vattnet kommer från djupa artesiska brunnar varierande från 150 till 2.200 fot. Vi ha 20 brunnar belägna i olika delar av staden som stå i förbindelse med varandra genom vattenledningar, som variera från 24-tum huvudledningar till de smalaste ledningarna i distrikten för privatbostäder, där de äro 6-tum i diameter. Hela vattensystemet är uppbyggt i sektioner så att vissa partier kunna avstängas vid behov utan att vattenflödet i övriga delar behöver stoppas.

Brandposter äro lämpligt utplacerade i varje hörn av bostadsområdena och uppgå till tre stycken i varje kvarter inom affärs- och fabriksområdena. Statiska trycket i dessa vattenbehållare varierar från 35 pund till 95 pounds tryck beroende på belägenheten. Rockford har omkring 2.000 brandposter.

Vi ha också fyra stora reservoarer med en kapacitet av 50.000 till 5 miljoner gallon i olika delar av staden, varvid vatten pumpas från de förenade brunnarna in i reservoärerna varifrån vattnet överföres till ledningarna som vanligen äro belägna 8—10 fot under jorden. Vattentillgången varierar i olika delar av staden från 3.000 GPM till 17.000 GPM per vattenbehållare. Rockford har alltså inga vattenproblem.

Ömsesidig hjälperksamhet.

Rockfords brandkår tillhör en organisation vid namn Winnebago Fire Chiefs Association, som omger vår stad ungefär 35 mil i alla riktningar. Detta är skälet till vårt "ömsesidiga hjälpsystem". Inom

denna organisation ha vi 18 brandkärer, vilka ha fullt avlönad personal. Vi ha också inom detta område omkring 59 brandenheter, som får användas för att avvärja större katastrofer. Denna förening utgör också vårt civilförsvar vid eldfara och opererar med ett förflyttningssystem varigenom varje område får hjälp vid större eldsvådor.

Förbindelsestjänsten till alla de distrikt som omge stadens centrum står i samband med staden Rockfords brandkår, varigenom dessa ha möjlighet att använda sig av både telefon och radio för mottagande och avsändande av alarm.

Detta system har nu fungerat i cirka tio år och såsom varande dess upphovsman och organisatör har jag varit synnerligen belåten att se dess utveckling från en brandbil till dess nuvarande storlek av omkring 59 enheter.

I Förenta Staterna ha vi fortfarande att kämpa emot stora förluster vid eldsvådor och detta är en utmaning mot det amerikanska brandväsendet. Om jag skulle fastslå anledningen härtill skulle jag vilja säga, att vi ha underlåtit att tillfullo uppmärksamma de problem som hastig kommersiell och industriell utveckling ställer vart och ett av våra samhällen inför. Jag tror emellertid att vi hålla på att lösa dessa problem genom att förbättra vår byggnadsstandard och att göra klart för våra skolor nödvändigheten av brandövningar i de mera avancerade klasserna.

Skumsläckning?

En chaufför på en ölbil kom i en besvärlig situation då hans fullastade bil fattade eld på en öde väg vid Bickleigh i England. Då ingen hjälp — och intet vatten — stod att få, måste chauffören, Bill Matthews, fatta det tunga beslutet att öppna ett halvt hundratal flaskor för att släcka elden med öl. Bilen räddades.

Några leveranser under senaste tiden:
Borgholm — Gammelstad

BRANDBILAR

från

AB MOLIN & WESTBERG

Mäster Johansgatan 5, Malmö

Tel. 388 40

Tel. 97 59 12

Är ambulanstransporter med hög hastighet motiverade?

En analys av ambulansernas trafikolycksfall.

Vi återge här det föredrag, som dr Erik Akerlund, Falun, höll vid Nordiska Kirurgkongressen den 17 juni 1957.

Vid transport av olycksfall eller s. k. bråds-kande sjukdomsfall har ambulans rätt att antaga karaktären av utryckningsfordon, d. v. s. att medelst sirener och röda lyktor påkalla andra trafikanters uppmärksamhet för att erhålla generell förkörsrätt och fortare kunna taga sig fram. Beslutet om att transporten skall genomföras under olika former torde i de flesta fall fattas av ambulansföraren. Ambulanser måste givetvis liksom andra fordon i viss utsträckning vara utsatta för kollisioner, men då det körsätt som ett utryckningsfordon har, kan förmodas innebära ökad kollisionsrisk, trots förarnas obestridliga körskicklighet, har jag ansett det motiverat att inför detta forum föra fram ambulanstransporterna till diskussion.

Som utgångspunkt har jag tagit en sammanställning av de kollisioner, där en ambulans varit deltagande part, som under senaste 5-årsperioden inträffat i några av våra större städer och ett par landsbygdsområden, sammanlagt 188 st. Primärmaterialet har varit de anmälningar till vederbörande trafikförsäkringsbolag som utfärdats i anledning av olyckan. I förhållande till den sammanlagda körsträckan innebär 188 kollisioner för ambulanserna en frekvens av 0,42 per 1000 körda mil. Som jämförelse må nämnas att Svenska Lokaltrafikföreningen i sin statistik för 1955 redovisar en kollisionsfrekvens för motorbussar på 0,37, för lastbilar på 0,20 och ett tillfrågat taxiföretag på 0,02 kollisioner pr 1000 mil. Ambulanserna har sålunda totalt sett inte någon anmärkningsvärt hög kollisionsfrekvens, men vid en analys av olycksfallsförloppet finner man att ambulansen varit vållande part i 123 fall av 188 eller c:a 2/3. Detta innebär en överpresentation, som talar för att någon faktor hos ambulanserna är kollisionsfrämjande. Den faktorn är dess egenskap av utryckningsfordon. I 55 fall, således nära hälften av de kollisioner, som ambulans varit vållande till, har denna karaktär varit

mer eller mindre bidragande orsak. Då har ambulansen i kraft av sirener och röda lyktor åsidosatt trafikregler som gäller för andra trafikanter. En av de vanligaste företeelserna gäller förkörsrätten i gatukorsning. Några andra exempel må anföras. På en gata med spårväg i mitten finnes en hållplats med refuger på ömse sidor. Båda körbanorna är blockerade av bilar och ambulansen tar då vägen mellan refugerna, varvid en person påköres. Ett tredje exempel, som har sina poänger: En ambulans gör en omkörning i en dubbelkurva med trång körbana och dålig sikt, och möter då en polisbil, som också är ute och kör med pådragna sirener.

Utryckning för olycksfall eller s. k. bråds-kande sjukdomsfall utgör omkring 1/10 av samtliga, medan 55 av 188 eller omkring 1/3 av kollisionerna inträffar under dessa omständigheter. Man kan sålunda fastställa att ambulanserna, när de köra som utryckningsfordon, har en väsentligt stegrad kollisionsfrekvens.

Men ambulanstransport med hög hastighet innebär en annan nackdel, som sällan eller aldrig blir påpekad. En snabb transport måste också med nödvändighet bli ovarsam och för patienten ansträngande. Skakningen av ojämnheter i vägbanan, krängningarna vid kurvtagning, häftiga inbromsningar o. s. v. innebär en betydande påfrestning för den transporterade, det kan många vittna om. Den stora majoriteten av de skyndsamt transporterade utgöres av olycksfall och akuta bukfall och dessa patienter befinna sig nästan undantagslöst i ett mer eller mindre uttalat shocktillstånd. Ovarsamheten i handhavande och transporterande är i allra högsta grad ägnat att förvärra en shock, det är numera en gammal erfarenhet. Det torde ej vara någon överdrift att påstå, att en mycket stor del av de med hög hastighet transporterade patienterna löpa stor risk att bli försämrade på grund av ovarsamheten och ansträngningen som transporten innebär.

Vad vinner man då på att ambulansens hastighet vid transport av ett s. k. bråds-kande fall pressas över den för en vanlig trafikant rimli-

ga? Svaret är: Praktiskt taget ingenting. Framför allt gäller detta vid körning inom tätort, där kurvtagning och inbromsning blir otaliga och där kollisionsrisken är i högsta grad för handen. Tätorternas utsträckning kan räknas i km. Tidsvinsten av en hastighetskörning kan då aldrig räknas i större enhet än minuter. Och varje läkare vet, att de sjukdomsfall äro extremt sällsynta, där ett fördröjande av behandlingens början med 5—10 minuter har någon som helst betydelse för behandlingsresultatet. Personligen har jag aldrig sett något fall, där en snabb ambulanstransport haft livräddande betydelse och ingen av de kolleger jag tillfrågat har heller upplevt det. Teoretiskt är det dock tänkbart, att snabb transport kan vara indicerad vid kvävningstillstånd som drunkning eller främmande kroppar i andningsvägarna, snabbt fortskridande eller komplicerade förlossningar och stora arteriella blödningar, där provisorisk blodstillning ej blivit effektiv. Ambulanstransporter med hög hastighet innebär sålunda inte bara ökad kollisionsrisk och ökad risk för den transporterade sjuke. De äro dessutom, ur medicinsk synpunkt, som regel helt omotiverade.

Det är lätt förstäeligt att oroliga anförvanten, uppskärade åskådare på en olycksfallsplats och en nitisk ambulansförare tro att ett svårt sjukdomsfall eller olycksfall är detsamma som ett brådskande och önska få den sjuke under sakkunnig vård så fort som möjligt. Ambulansförarna ha som regel ej heller någon medicinsk erfarenhet eller utbildning, som sätter dem i stånd att uppträda som auktoritet i den akuta situationen och hålla stånd mot den psykiska press de otvivelaktigt ofta äro utsatta för. Det finns i dag inte heller någon skriven instruktion, som de kunna falla tillbaka på och ha vägledning av. I den svenska trafikstadgan förutsattes det utan vidare att ambulanserna skall ha rätt att antaga karaktären av utryckningsfordon. Det ingår överhuvud taget i det allmänna medvetandet som någonting över all diskussion självklart att ambulanser ganska ofta måste köra fort, och med sirenerna på. Vid en propagandatillställning för trafik säkerhet kunde arrangörerna tillåta sig att demonstrera avancerad bilkörning och kurvtagningsteknik med en ambulans utan att någon tycktes finna någonting märkvärdigt däri.

Brandförman

Vid Huskvarna stads brandkår ledigförklarad härmed en brandförmansbefattning.

Anställningstid: Den 1 december eller snarast därefter.

Tjänstens karaktär: Ordinarie.

Löneförmaner: I enlighet med gällande avtal.

Kompetensvillkor: Brandförman kurs kat. I vid Statens brandskola.

Upplysningar: Lämnas av brandchefen tel. 320 25.

Ansökan: Betygsavskrifter bifogas. Aldersbetyg och läkarintyg först efter anmodan.

Ställes till: Drätselkammaren i Huskvarna.

Ansökningstid: Inlämnas senast den 15 november 1957.

Ingives till: Arbetsförmedlingen i Huskvarna.

Arbetsförmedlingen

Avsikten med detta föredrag har varit att få till stånd en diskussion, som kunde bidra till att ändra detta vanetänkande, men det finns också plats för mera direkta aktioner. Läkarna och deras organisationer borde se det som sin uppgift att hos de för ambulanstransporterna ansvariga myndigheterna hemställa att ambulansförarna ges någon form av medicinsk utbildning, inte bara i form av teoretisk undervisning, utan också någon tids praktisk tjänstgöring vid olycksfalls- och akutmottagning. För det andra borde varje transport som sker med pådragna sirener bedömas av läkare med hänsyn till den medicinska motiveringen. Även om denna granskning sker i efterhand har den sitt stora värde i form av ökad erfarenhet hos ambulansförarna.

Detta skulle ge ambulansförarna större möjligheter att inskränka de snabba transporterna till de få fall, där det verkligen är motiverat, skulle ge de shockade patienterna en skonsamare transport och i någon mån bidra till att minska våra trafikolycksfall.

Lättmetallskopplingen - en avgjord framgång

På 30-talet tillverkades en del kopplingar till 63 mm:s brandslang i lättmetall. De visade sig emellertid av flera orsaker inte lämpliga. Visserligen var vikten lägre än på mässingskopplingarna, men lättmetallen "äldrades" fort och kopplingarna deformerades lätt vid slag.

Sedan vi efter kriget fått tillfälle att studera bl. a. tysk brandmateriel, som till stor del är tillverkad av lättmetall, började intresset för användning av lättmetall på nytt vakna här i landet. Det var emellertid först för c:a 5 år sedan som frågan om tillverkning av slangkopplingar i lättmetall på allvar togs upp och då av Kungl. civilförsvarsstyrelsen (Statens Brandinspektion).

Efter omfattande provningar på Statens Provningsanstalt av såväl svensktillverkade som tyska lättmetallskopplingar beställde civilförsvarsstyrelsen år 1955 500 par kopplingar för 63 mm:s slang av en svensk tillverkare. Dessa kopplingar sändes sedan ut till ett antal brandkårer i landet för praktisk provning.

På hösten 1956 redovisades resultaten av dessa prov och ur protokollen kan bl. a. följande anföras: "En koppling har fått falla från brandstationens tak till stenbeläggningen i gatan (c:a 8 meter) ett tiotal gånger utan att någon skada har kunnat upptäckas"; "Kopplingarna ha en trevlig och lämplig formgivning"; "Viktbesparingen har befunnits särskilt värdefull"; "Fördelar framför äldre kopplingar: lägre vikt, större lätthanterlighet, okänsligare för slag och annan åverkan"; "Konstruktionen synes mycket lämplig bl. a. genom att kopplingsspärrens fjäder och sprint är inkapslad"; "Lättmetallskopplingen är en avgjord framgång".

Att lättmetallskopplingen nu blivit "en avgjord framgång" beror bl. a. på skillnaden i tillverkningssättet. 30-talets koppling var kockillgjutet och ej ytbehandlad. Den nya kopplingen är i stället varmpressad, och kopplingen har sedan eloxerats, vilket givit den god motståndsförmåga mot bl. a. saltvatten.

När det nu framställts fullgoda lättmetallskopplingar, borde tiden vara inne att låta mässingskopplingarna försvinna ur marknaden. Fortfarande visas tyvärr mässingskopplingar på mässor och utställning och de köpas också i viss utsträckning.

För en obetydlig merkostnad kan en mycket

bättre koppling erhållas. Vid ökad försäljning borde priset dessutom kunna sänkas.

Köp i fortsättningen ingen ny grovslang (76 och 63 mm:s) utan lättmetallskopplingar!

Reparera inte i onödan skadade mässingskopplingar, utan byt ut dem mot lättmetallskopplingar (för mässingsskrot betalas bra)! En sådan successiv förbättring av slangbeståndet blir ej heller så ekonomiskt betungande.

När nu lättmetallskopplingen befunnits hålla måttet — den finns i marknaden i såväl svensk som tysk tillverkning — emotes nya strålrör, grenrör, brandposthuvud m. m. i lättmetall.

Prov med grenrör i lättmetall pågår hos civilförsvarsstyrelsen, som lyckligtvis har en del pengar för brandmaterieforskning.

Man har anledning hoppas, att utvecklingen på detta område snabbt skall fortskrida. Tillverkning av lättare och mer ändamålsenlig brandmateriel är ett viktigt led i det pågående rationaliseringsarbetet inom svenskt brandförsvar.

Yngve Engkvist.

SUPERTYFON[®]
för brandalarm

Begär prospekt
nr 480

Stor hörbarhet.
Ringa luffförbrukning.
Oberoende av elektrisk ström.
Drivas från fristående behållare eller befintlig tryckluftledning.

KOCKUMS
MEKANISKA VERKSTADS AB • MALMÖ
GRUNDAT 1840

Älvsborgs läns Brandkårsförbund

Redan den 15 mars 1914 bildades Älvsborgs läns Brandkårsförbund vid ett sammanträde i Borås, dit personer från ett par brandkårer (Kinna och Lerum) hade samlats på kallelse av en fanjunkare S. A. Dencker från Landskrona (Dencker var initiativtagare till Sveriges Riksförbund av frivilliga brandkårer). Stadgar antogs och styrelse valdes. Disponent E. Leffler från Kinna blev länsförbundets förste ordförande.

På grund av världskriget kom emellertid inte verksamheten i gång i någon nämnvärd omfattning. Ett nytt krafttag för att få i gång verksamheten togs 1921, då ett nytt sammanträde utlystes i Borås. Anslutningen var inte stor, men de närvarandes intresse så mycket större. En ny styrelse valdes men med flera av stiftarna från 1914 kvarstående, bl. a. ovannämnde disponent Leffler samt en apotekare Aronson från Kinna. Vid sammanträdet valdes dåvarande majoren Rudolf Stridbeck till ordförande. Med hänsyn till den stora roll Stridbeck spelat inte bara för länets brandförsvar utan för hela landets hoppas jag kunna återkomma med en liten artikel härom längre fram.

Redan från början anordnade man utbildningskurser. Sålunda samlade i juni 1922 en instruktionskurs i Borås inte mindre än 60 deltagare från 23 olika brandkårer, varav 10 var från Jönköpings län. Samma år tillsattes även förbundets förste konsulent.

Att arbetet med att organisera upp nya brandkårer, hålla de gamla vid liv och något så när övade inte var en dans på rosor precis förstår man, när man läser en del gamla rapporter från 1930-talets början. Så här kan det låta:

"Varken chef eller vice chef kan leda övningarna. Däremot skötes materielen utmärkt. Slapp ledning — man måste kontrollera, att kåren verkligen kallats till övning innan konsulenten åker ut."

"Chefen leder gärna övningarna själv och efter tyskt manér, men bra. Utmärkt materiel. Manskapet är arbetare på fabriken, varför övningarna sker på arbetstid. Rätt bra folk och bra intresse, men det är en sjujåkla kommunister, varför försiktighet är att rekommendera."

"Chefen är ung och intresserad men inte så säker, varför konsulenten bör leda övningarna. Fabriken folk och materiel, byggligt och rätt bra. OBS! Blodhund går lös inom fabriksområdet på icke arbetstid!"

"Chefen har skänkt sambället en stor del av redskapen. En snäll men rätt självgod herre, som inte tar övning i regn. Jag har aldrig fått leda övning och aldrig närvarit vid någon, men själv har han nog allt som oftast. Kan ej yttra mig alls om kåren. Gammal motorspruta, normalslang. — Fick antligen vara med om av chefen ledd övning 1932. Materiels och kårs ståndpunkt av år 1900 c:a!! Ömtåligt att göra anmärkingar, då chefen skänkt all materiel och anser allt bra."

"Pastoratets brandstodsbolag skänkte sambället 1930 en Motor-Trygg samt c:a 300 m begagnad (och vid Göteborgs brandkår kasserad) slang jämte grenrör, strålvör m. m. Sprutan är för liten för ett sambälle bestå-

ende av så stora och tätliggande byggnader, som här är fallet. Konsulenten hade emellertid ej en aning om planerna på inköp, varför någon inverkan på valet av materiel ej kunde göras. Någon vecka efter mottagandet av materielen utbröt eldsvåda i byn. Då kår ej var bildad och övning ej hållits, vågade man ej ta materielen i anspråk, utan huset fick brinna ner. Först genom denna händelse blev konsulenten uppmärksamgjord på att materiel fanns, varför besök omedelbart gjordes, kår bildades och övades. Personalen är alltid mycket intresserad och övning tycks hållas även mellan konsulentens besök."

Uppvisning av Rydboholms frivilliga brandkår vid mötet i Borås 1925. 1 Landsbövding von Sneidern, 2 Disponent Leffler, Kinna, 3 Direktör C. Erikson. Rydboholm.

På de allra flesta håll är läget i dag helt anorlunda. Materielen är oftast bra; övningar hållas regelbundet. Förbundets verksamhet är nu till största delen lagd på att vidareutbilda brandbefälet genom kurser av olika slag. Vidare strävar man efter att uppnå en större samverkan mellan brandkårerna. Lyckligtvis finns det inom en del trakter av länet kvar frivilliga brandkårer med den säregna anda, som präglar dessa.

Antalet brandkårer inom länet är nu c:a 170 och man får hoppas att dessa även i framtiden skall kunna få hjälp med råd och dåd av länsförbundets konsulenter.

Ragnar Brodell.

Sängvärme.

Hotellägaren kom fram till en av gästerna:

— Portieren klagar på Er. Han säger att Ni somnat från cigarretten och satt eld på sängen.

— Det är lögn. Det var eld i sängen när jag la mig!

Självantändning i möbelpolityr?

Natten till den 10 maj 1957 kallades brandkåren i Hälsingborg till en större fastighet för undersökning av rökutveckling i en lägenhet på första våningen.

Vid brandkårens ankomst märktes stark rök-koncentration i lägenhetens tambur och närliggande toalett. Röken kom till en början från ventilen på toaletten, varför undersökningen verkade att bli besvärlig och omfattande.

Vid närmare undersökning av toaletten upptäcktes emellertid, att under tvättstället, som var omgivet av ett plastslynke, fanns mellan avloppsröret och kakelväggen en träbricka, som på mitten hade en ännu varm förkolning. Till höger om denna fanns en mindre icke fullt så kraftig förkolning. Nedanför brickan låg rester av en bränd, stickad fingervante och rester av något tyg.

Röken hade tydligen stigit upp i ventilationskanalen och fyllt denna och sedan gått tillbaka genom luftdraget som uppstod då dörren öppnades.

Vid polisundersökningen framkom, att lägenhetsinnehavaren brukade använda vanten vid polering av metallföremål. Påstrykningen av polermedlet, som var av svenskt fabrikat, brukade ske med någon linnelapp. Tillsammans med dessa trasor förvarades också en linnelapp, som användes vid polering av möblerna. Som polermedel härtill användes ett polityr av danskt fabrikat. Putstrasorna, som förvarades under tvättstället, hade troligen använts någon dag innan brandtillfället.

Prov har utförts beträffande det danska po-

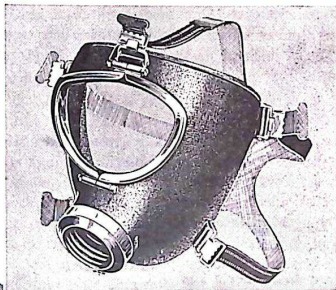
Riktig gasmask och rätt filter är alltid avgörande

757 tillverkad av dubbla lager tyg och gummi med gummibandställ. Tätningsram av velourskinn. Triplexglas, "inrullade" genom en speciell metod, som ger full täthet och stor hållbarhet.

747 lika 757, men utan ventil och med starkare huvudbandställ (överklädda spiralfjädrar). Härövan med CO₂-utrustning.

747 med öron- och halskydd samt förstärkt bandställ, särskilt lämplig för rökdykare.

777 halvmånsmask med ett enda stort önglas, tillverkad i gummi, gummibandställ. Lämplig för brandkårs- och industriellt bruk samt för dykning.

Riktig gasmask och rätt filter är alltid avgörande när man vistas och arbetar i gas. En mask av dålig kvalitet är direkt livsfarlig. Bicapa, specialisten på arbetarskyddsmateriel, har lång erfarenhet av gasmasktillverkning. Bicapas gasmaskutrustningar är modernt och ändamålsenligt konstruerade och har god passform. De är dessutom lätta att desinficera. Bicapas gasmasker kan förses med olika filter för olika gaser och även anslutas till tryckluft- eller syrgasapparater.

BICAPA
STOCKHOLM

BIRGER CARLSON & Co AB

Kaptensgatan 6, Stockholm Ö. Telefon (växel): lokalsamtal 67 91 30, rikssamtal 62 49 56, 62 49 92

Brandforskning i England 1955

Årsrapporten från "Fire Research Board" företer åtskilligt av intresse. Av forskningen har ungefär 20 % varit inriktad på grundforskning, 80 % på mera omedelbart praktiska problem.

Statistik.

Antalet bränder förefaller relativt lågt i förhållande till Sverige: c:a 5 gånger så många som här, medan invånarantalet är c:a 7 gånger så högt. Beloppet av brandskadorna håller sig endast ungefär 4 gånger högre än här. Närmare hälften av brandskadorna orsakas av ett fåtal bränder: c:a 1/4 %, givetvis huvudsakligen inom industrien. Antalet bränder i motorfordon har ökat med 50 % från 1947 till 1953, då de utgjorde 7 % av alla bränder, till vilka brandkår kallats. Endast beträffande 15 à 20 % av fordonsbränderna hade några släckningsförsök gjorts före brandkårens ankomst, beroende på att släckningsapparater saknades.

Dammbränder etc.

Vid prov på elektrisk värmeplatta visade sig an-

lermedlet såväl på Statens kriminaltekniska anstalt i Stockholm som på Teknologisk Institut i Köpenhamn, men vid dessa prov har enligt meddelande icke framkommit något som talar för att ifrågavarande polermedel skulle kunna åstadkomma självantändning. Enligt Statens kriminaltekniska anstalt anses det också utslutet att det svenska polermedlet skulle kunnat orsaka branden.

Allt talar emellertid för att branden troligen uppkommit genom självantändning även om detta icke klart kunnat klarläggas.

Det inträffade har ånyo visat den risk som föreligger med att förvara trasor bemängda med polermedel och vaxer i städskrubbar och garderober.

Icke minst då lägenheterna stå tomma för en längre tid borde det vara än mer angeläget se till att putstrasor o. d. kastas bort eller åtminstone förvaras på mera brandsäkra platser.

Alltför många är helt okunniga om begreppet självantändning, och med den mångfald olika polermedel och vaxer som finns i marknaden, är en upplysning härvidlag befogad.

Bertil Ejdervik.

tändningstemperaturen variera inte endast med hänsyn till det pulveriserade materialet, utan också beroende på partikelstorleken och dammlagrets tjocklek. Ett 2,5 cm tjockt lager av korkpulver med genomsnittlig partikelstorlek 0,38 cm Ø tändes vid 320°, men redan vid 260° vid en partikelstorlek av 0,0065 cm. Ett lika tjockt lager av trämjöl tändes vid 270°, men redan vid 220°, om lagrets tjocklek ökades till 12,5 cm.

Vissa slags damm, i tussar eller mycket finpulveriserat, kunde t. o. m. tändas med en vanlig gaständare eller friktionsgnistor från verktyg el. dyl.

Hängluckor som explosionsskydd visade sig lika effektiva som oskyddad öppning, även om luckan icke kunde öppnas mer än 45°.

Färskt sågspån och träavfall kan lätt ge anledning till självantändning i större högar på ett hundratal m³ eller mera.

Byggnadsmaterial etc.

Styrkan hos gasbetong tillverkad vid c:a 30° visade sig vara mindre än hälften mot om den tillverkats vid 16°.

Ojämn eller ensidig upphettning av betongbjälkar och element etc. vid brand orsakar spänningar av en storleksordning, som är väl jämförlig den belastning, desamma äro avsedda för, och har därför stor betydelse för brandresistensen.

Olika typer av taktäckningsmaterial har undersökts beträffande resistensen mot strålningshetta, motsvarande strålningen från ett närliggande brinnande hus. Tegel, skiffer och blank plåt med underliggande asfaltpapp skyddade vid försöken i genomsnitt 3,4 timmar. Dubbla lager asbest- och asfalt-papp c:a 1,3 timmar, dubbla lager vanlig asfalt-papp 11 minuter, transparent plast för takfönster o. dyl. 6 minuter.

Försök att minska lättantändlighet och flamspridning i lufttrummor o. dyl. av träfiberplattor med borax-borsyre- eller ammoniumfotfatbehandling gav otillfredsställande resultat. Likaså plastfärger på basis av dibutylftalat eller trikresylfosfat på sådana plattor. Däremot blev resultatet bättre, om man använde pulveriserad glimmer i pigmentet.

Besprutningsmedel mot husbock och andra insektsangrepp är ofta brandfarliga, och det har visat sig att träet ofta kan hålla sig så lättantändligt lång tid efter behandlingen, att t. ex. en tändsticka kan starta en brand.

Textilier etc.

Flamspridningsförmågan för dessa beräknas efter den tid i sekunder, som en låga behöver för att sprida sig 250 cm i vertikal riktning, t. ex.:

Material:	Vikt mg/cm ² :	Flamsprid- ning sek.:
Ylle	27,5	137
Bomull	15,6	40
"	12,2	32
"	7,9	22
Bomullsmusslin	3,4	8

Uppladdningen med statisk elektricitet, när textilier gnids mot varandra, har prövats för bomull, rayon (konstsilke), ylle, terylen, nylon, polyvinylklorid. De fyra sistnämnda kunde åstadkomma en uppladdning ända till 10.000 gånger starkare än när bomull gnids mot bomull.

Beträffande täckning av packlådor med polytenplast har det visat sig att plastöverdraget kan tändas med en tändsticka el. dyl. och sedan i sin tur tända lådan. Denna kan emellertid skyddas mot antändning med lim- eller mineralfärg.

Eddetektor i rökfyllda lokaler.

Man har gjort bruk av den infraröda strålningens genomträngningsförmåga i en liten apparat föga större än ett strykjärn med en parabolisk spegel och hörlärofon. Apparaten kan upptäcka t. ex. en ljuslåga på ända till 20 m håll, och ljudet i hörlärofonen tillkännager, i vilken riktning man har att söka eldhärden.

Klorobrommetan etc.

För flygvapnets räkning har gjorts praktiska jämförande prov med klorobrommetan och koltetraklorid mot bensinbränder. Överlägsenheten hos klorobrommetan var större än väntat. Beträffande bägge konstaterades en tröskel beträffande påford mängd pr tidsenhet, under vilken effekten blev för låg, och en annan, över vilken effekten icke ökades. Effekten var bättre med solfjäderformad än med konisk spridstråle. Ett lägre tryck gav bättre resultat än ett högre, antagligen beroende på att spridstrålen inte drog med sig så mycket luft till elden. Den markerade överlägsenheten hos klorobrommetan berodde antagligen på, att denna har speciellt god effekt på fet bränsleblandning. Strålen bör av denna anledning med fördel riktas mot basen av lågorna.

Pulversläckare.

Även beträffande dessa kunde konstateras en tröskel, under vilken effekten blev för låg, och att en solfjäderformad spridstråle gav bästa effekten. Finare pulver gav bättre resultat än grövre.

För att minska hygroscopiciteten hos pulvret använder man som bekant i allmänhet metallstearater. Det visade sig, att det är denna blandning som är orsaken till att skum efter pulver gärna bryts ned. När bikarbonat utan stearat användes före skumbeläggning, skedde ingen nedbrytning.

Vått vatten.

Den kända effekten av vätmedel mot brand i packat fibröst material kunde ytterligare fastställas. Kan materialet spridas ut, kan emellertid vanligt vatten vara att föredraga, särskilt i sådana fall, då den ökade uppsugningen av vått vatten i balarna och den därmed ökade vikten hos dessa skulle kunna medföra fara för instörtande av ett mindre bärkraftigt golv.

Dimsläckning.

Det visade sig vid prov på brinnande transformatorolja, att släckningstiden var ungefär proportionell mot droppstorleken, och omvänt proportionell mot vattenmängden pr tidsenhet. Ju mindre droppstorlek, och ju mera vatten pr tidsenhet, desto snabbare släckning.

Spridstrålen var mest effektiv, om den kunde riktas vertikalt uppifrån mot elden. Flat, solfjäderformig stråle var däremot mindre effektiv.

Den av spridstrålen medförda luften hade en viss effekt på mindre bränder, men någon märkbar effekt på större bränder kunde icke konstateras.

Beträffande högttryckspris kan en ökning av trycket över 50 kg/cm² knappast ha några fördelar.

I motsats till gängse uppfattning har man genom systematiska prov kunnat konstatera, att det inte är munstyckstrycket som är det avgörande för spridstrålens räckvidd, utan att både vattenmängden pr tidsenhet och konvinkeln spelar större roll.

B. Orre.

MEK. STEGE

c:a 15 meter önskas köpa.

Svar med prisuppgift till

Plåtslagaremäst. Axel Schönborg,
Skövde.

Tel. 103 52.

Brandförsvarsmål i Regeringsrätten 1953

16. (Dnr 284/1953 Inr.-dep.)

Ang. föreläggande att vidtaga brandskyddsåtgärder.

I skrivelse till *länsstyrelsen i Kronobergs län* den 19/6 1953 anmälde *brandsynenämnden i Linneryds kommun*, att vid den 27/4 1953 förrättad brandsyn inom den *E. Ågren* tillhöriga fastigheten Blötvik 1¹⁷ i kommunen beslutats att bostadshusets skorstenar och spisar skulle hava ommurats eller reparerats senast den 1/8 1953 samt att stegar och brandredskap enligt 19 § i den för kommunen gällande brandordningen skulle hava anskaffats till den 1/6 1953, prövade med stöd av 35 § 1 mom. brandstadgan skäligen förelägga klaganden vid vite av 100 kr. att före den 1/5 1954 hava vidtagit de av brandsynenämnden anbefallda åtgärderna. *Regeringsrätten*: ej ändring.

17. (Dnr 22/1953 Kom.-dep.)

Ang. föreläggande att avröja och iordningställa tomt.

Vid sammanträde den 7/9 1949 beslöt *byggnadsnämnden i Filipstad* förelägga *E. G. Carlsson*, vilken icke vidtagit någon åtgärd för att återställa ett honom tillhörigt brandskadat hus å tomten nr 1 i kv. Brukspatronen i staden, vid vite av 2.000 kr. att före den 1/1 1950 riva huset och verkställa därav föranledd avrövning av tomten. Häröver anförde klaganden besvär hos *länsstyrelsen i Värmlands län* under yrkande att, enär de kvarstående delarna av bebyggelsen å nämnda tomt kunde användas vid en planerad nybyggnad å tomten, byggnadsnämndens beslut måtte upphävas. Sedan byggnadsnämnden den 3/8 1951 av länsstyrelsens anmodats att inkomma med uppgift huruvida de föreskrivna åtgärderna utförts, företog nämnden den 16/8 1951 besiktning å tomtens och antecknades därvid i samma dag fört protokoll att följande röjnings- och rivningsarbeten ännu icke blivit utförda: De delar av sockeln, som ännu kvarstå, skola borttagas, tvättgryta och tvättbassäng samt det nu å tomtens befintliga skrotupplaget skola bortföras, brandgaveln mot kvarstående byggnad å tomtens skall tillsnyggas, avtäckas och putsas samt slutligen marken å tomtområdet städas och avjämnas och därå varande bråte bortföras. Länsstyrelsen, utslag den 20/9 1951: Länsstyrelsen finner skäligen allensatt i så måtto ändra byggnadsnämndens beslut, att det skall åligga klaganden vid stadgat vite att före den 1/1 1952 hava låtit avröja och iordningställa tomtplatsen på sätt, som kan av byggnadsnämnden godkännas. I de underställda besvärna yrkade klaganden — under framhållande att de i byggnadsnämndens ovanberörda protokoll omförmålda åtgärderna i fråga om brandgaveln icke inrymdes i nämndens beslut den 7/9 1949 — att, enär han numera ställt sig sistnämnda beslut till efterrettelse, Kungl. Maj:t måtte förklara besvärerna icke föranleda vidare yttrande. *Regeringsrätten*: Enär byggnadsnämndens klandrade beslut den 7/9 1949 icke kan anses omfatta andra arbeten än dem, vilka enligt vad upplyst blivit numera redan av klaganden vidtagits, varda myndigheternas beslut av *regieringsrätten* undanröjda. *Regeringsrätten*

förordnar, att avskrift av byggnadsstyrelsens utlåtande i målet skall överlämnas till byggnadsnämnden för kännedom.

18. (Dnr 178/1953 Kom.-dep.)

Ang. borttagande av vindsinredning.

Enligt gällande stadsplan får å tomt i kv. Havsvalget å Östermalm i Stockholm nybyggnad ej uppföras eller till nybyggnad hänförlig ändring av befintlig byggnad ej vidtagas, så länge någon byggnad å tomten helt eller delvis beträffande läge eller höjd strider mot stadsplanen, dock med rätt för byggnadsnämnden att beträffande trapphus och dylika mindre byggnadspartier medgiva undantag från planen. Tomten nr 9 i nämnda kvarter tillhör *M. Bjerke* och är bebyggd med ett bostadshus, till största delen beläget å mark, som enligt stadsplanen icke får byggas. Sedan vederbörande byggnadsinspektör anmält till byggnadsnämnden i staden, att vindsvånningen i omförmålda bostadshus utan lov inretts för verkstadsändamål, beslöt nämnden vid sammanträde den 6/5 1952 förelägga klaganden, vid vite av 5.000 kr., att senast den 1/7 1952 hava låtit borttaga vindsinredningen ävensom satt vidn i skick att kunna av nämnden godkännas. *Överståthållarämbetet*, där klaganden häröver anförde besvär under yrkande, att Ö. Å. måtte undanröja beslutet samt medgiva att vindsinredningen finge kvarstå till dess att byggnadstillstånd kunde erhållas för rivning och ombyggnad av fastigheten, utslag den 19/9 1952, fann ej skäl göra ändring i byggnadsnämndens beslut, dock att den tid, före vilken klaganden skulle hava ställt sig till efterrettelse det i beslutet meddelade vitesföreläggandet att hava låtit borttaga vindsinredningen, vid enahanda vite bestämdes till den 1/1 1953. *Regeringsrätten*: ej ändring, dock att den tid, före vilken klaganden vid angivet vite skulle hava låtit borttaga vindsinredningen, bestämdes till den 1/10 1953.

19. (Dnr 221/1953 Kom.-dep.)

Ang. byggnadsföretag.

Vid sammanträde den 7/2 1941 beslöt *byggnadsnämnden i Astorps köping* förelägga *B. Bengtsson* att inom viss tid nedriva en å tomten nr 5 i kv. Eken i köpingen utan byggnadslov uppförd tillbyggnad till ett garage. Nämnden beslöt därefter den 7/1 1947 bevilja en av klaganden gjord framställning om tillstånd att under år 1947 få bibehålla tillbyggnaden. Efter viss utredning förelade nämnden sedermera den 6/4 1951 klaganden att senast den 1/7 1951 hava borttagit ifrågavarande tillbyggnad. Sedan klaganden med anledning därav anhållit om tillstånd att under ytterligare 3 år hava tillbyggnaden kvar och använda densamma, beslöt byggnadsnämnden vid sammanträde den 4/6 1951, med hänsyn till brandsäkerheten, att avslå sagda framställning. *Länsstyrelsen i Kristianstads län*, där klaganden anförde besvär över sist-

Ordet fritt

Semesterproblem vid borgarbrandkåren.

Under år 1956 utsände Statens Brandinspektion ett meddelande nr 3, vari framhölls vikten av borgarbrandkårens beredskap under semestertid — ett påpekande med fullt berättigande. Sedan gemensam semestertid införts vid våra industrier och under de senare åren då denna utökats till att omfatta tre veckor har borgarbrandkåren ställts inför svåra och dyrbara lösningar av utryckningsberedskapen. Alla vill ha semester på en gång, vilket är ogenomförbart om brandordningarna rätt skola efterföljas.

Byggt på normalbrandordningens grunder innehålla väl i regel våra brandordningar bestämmelser att brandkårens personalstyrka skall omfatta 20—30 man varav minst 2/3 ständigt skall vara i tjänstgöring, vilket innebär att endast 1/3 kan beredas ledighet. Reservbrandstyrkan kan kanske i vissa fall ge möjligheter till vikarier och därigenom större ledighet för borgarbrandkårens personal, men är reservbrandstyrkan uttagen bland industriernas anställda, så går detta icke då även de berörs av den gemensamma semestern. Kvar står då enda sättet att kvarhålla personalen, en rätt som avtalet medger och då mot avtalsenlig dagsersättning, en extra utgift för kommunerna och ett tvångsingripande på brandmännens frihet.

Det är emellertid icke bara semestertid som

nämnda beslut under yrkande att länsstyrelsen måtte upphäva detsamma och lämna klagandens tillstånd att under ytterligare 3 år hava tillbyggnaden kvar, utslag den 12/3 1952, fann ej skäl göra annan ändring i klandrade beslutet än att den tid, före vilken tillbyggnaden skulle vara borttagen, bestämdes till 1/7 1952. I de underställda besvärerna yrkade klaganden att Kungl. Maj:t måtte upphäva länsstyrelsens beslut om nedrivning av tillbyggnaden eller ock återförvisa ärendet till byggnadsnämnden eller tillåta att tillbyggnaden finge stå kvar under ytterligare 3 år. Regeringsrätten lämnade klagandens i målet förda talan utan bifall.

Stig G. Holmberg.

ställer borgarbrandkåren inför problem. Den förut befintliga frivilligandan synes försvinna och svårigheterna att rekrytera kåren gör sig allt mer gällande trots väsentligt ökade löneförmåner under senare år. Orsaken till rekryteringssvårigheter synes till stor del bero på bostadsbrist i närheten av brandstationerna samt brandtjänstens bundenhet. Den egna bilen, sportstugan och sommarnöjet är också bidragande orsaker. Hur ska dessa problem lösas? Rätta svaret är kanske ej så lätt att finna, men det har under senare år talats om rationalisering av våra brandkårer. Moderna utrustningar och mindre personalkrävande materiel anskaffas ständigt till våra kårer, dock utan att personalstyrkan har minskats. När våra brandordningar upprättades, fanns icke dessa hjälpmedel därav följde att brandstyrkans storlek blev större än vad som nu erfordras.

Kanske tiden är inne för minskning av personalstyrkan, dock utan att försämra beredskapen? Vid våra yrkesbrandkårer var för icke så många år sedan fridygnen c:a vart 5:e dygn, nu är fridygnen vart annat, och den i tjänsten varande styrkan varierar mellan 12—20 man, beroende på stadens storlek. Vore det otänkbart för borgarbrandkåren att följa den utvecklingen att en borgarbrandkår om c:a 26 man uppdelades i två avdelningar med 13 man i varje avdelning, och där anordna skifttjänstgöring så att en avdelning var i tjänst en vecka under det att den andra avdelningen är fri. Genom sådan indelning, skulle brandmännen erhålla frivecka varannan vecka mot nuvarande var tredje vecka. Säkerligen skulle brandmannatjänsterna vid våra borgarbrandkårer vara mer eftertraktade vid sådan tjänsteindelning och våra problem under semestertid mindre, enär avdelningarna inbördes borde kunna avtala om att påtaga sig vardera 1 1/2 veckas tjänstgöring under denna tid. Kunde man dessutom från högre ort påverka industriföretagen till medverkan om förskjutningar i semestertid, för de anställda som tillhöra borgarbrandkåren torde inga stora utgifter drabba kommunerna genom dylik omorganisation.

Med dessa rader har jag som rubriken anger upptagit ett aktuellt problem vid våra borgarbrandkårer och låter det gå vidare för inlägg från landets borgarbrandkårens chefer m. fl. Kanske finnes många bättre lösningar — låt dem komma fram till diskussion.

R.

Intressant rättsfall

Mellan polisstationerna i A och B träffades, antagligen 1946, ett muntligt avtal att den sistnämnda skulle vid brand i X kommun inom A:s område tillkalla viss brandkår i B och underrätta polisen i A. Emellertid fanns hos polisen i B en instruktion som stadgade att anmälan om brand i X kommun skulle vidarebefordras till polisen i A som skulle larma brandkår. Denna äldre instruktion blev ej ändrad med anledning av det muntliga avtalet. Den 1 juli 1953 fastställdes en alarmeringsplan som innebar att polisen i B skulle sköta alarmeringen av brandkår. Planen hade delgivits polismyndigheten för B men synes ej ha kommit till polisstationen där. I oktober 1953 uppkom brand i X i en fabrik. Ägaren ringde telefonstationen som larmade polisstationen i B som ringde polisstationen i A. Denna ringde telefonstationen som berättade att den larmat polisen i B. Sedan for polisen i A ut till brandplatsen, dit den kom c:a en timme efter anmälan. Då var en lokal brandkår på platsen men utan spruta eftersom brandchefen ansåg att elden fått sådan spridning att sprutan inte gjorde någon nytta. Då brandkåren i B inte avhörde ringde ägaren på nytt och då kom denna kår — 1½ timme efter brandens uppkomst och sedan fabriken brunnit ner. Ägaren stämde polismyndigheterna i A och B och begärde ersättning med 9.100 kr. Han hade på grund av fabriksansvar inte kunnat få brandförsäkring. Om brandkåren i B hade kommit i normal tid — c:a ½ timme efter brandens uppkomst — hade han inte lidit denna förlust. Polismyndigheterna genmälde att det allmänna inte kan garantera allmänheten att brandalarmeringen alltid fungerar som den skall. Polismyndigheterna, d. v. s. staten, dömdes emellertid att betala 9.100 kr. och rättegångskostnader. Högsta domstolen fann det bevisat att polisen i B handlat efter den föräldrade alarmeringsplanen, att samarbetet brutit mellan polisen i A och B och att dessa omständigheter lett till att brandkårens i B utryckning försenats betydligt. Alarmerings-systemet kunde inte anses ha varit anordnat med tillräcklig klarhet och bestämdhet.

Ja detta var ju ett märkligt avgörande och det är bra underligt att vi inte hört talas om detta förut, säga läsarna. Det beror på att det hela utspelats i Danmark. Saken refereras i en

dansk rättsfallssamling (Ugeskrift for retsvaesen 1956, ss 1055—8) och har nyligen kommenterats ur juridisk synpunkt i Nordisk Administrativ Tidsskrift h. 1/1957. Den synnerligen intressanta kommentaren går i korthet ut på följande. Det allmänna har inte påtagit sig ersättningsskyldighet för varje skada som kan uppkomma genom att brandväsendet inte fungerar som det skall. Går ett hjul av en brandvagn eller är en slang eller pump bristfällig så uppkommer antagligen icke ersättningsskyldighet även om en viss brandman felat. Måhända gäller detsamma om utryckningsstället försenats på grund av ett missförstånd ifråga om brandplatsens läge eller vägen dit. Men om kommunerna inte alls haft något brandväsen eller om detta inte kunnat tillkallas, så är det något fundamentalt som brister — då bör ansvar inträda. Huruvida liknande reflektioner kunna läggas till grund för rättsliga avgöranden i Sverige få väl rättsvetenskap och rättspraxis ta ställning till. Det danska rättsfallet bör under alla omständigheter ge oss en tankeställare: är det överallt så väl beställt med *organiserandet* av brandalarmeringen? Inträffar det inte även hos oss att en brandkår kommer en timme för sent på grund av missförstånd och bristande planläggning?

E. Kvistberg.

Meddelande från

Torsten Mohlins Stipendiefond.

Enär vid ansökningstidens utgång den 30/9 1957 icke någon anmält sig som sökande till 1957 års stipendier har styrelsen beslutat att årets stipendiebelopp (kr. 1.400:—) skall innehållas för kommande stipendieutdelningar.

Västernorrlands läns Brandkårsförbund

håller sitt årsmöte den 29 oktober i Sundsvall.

Bilaga.

Annonsbilaga medföljer detta nummer.

Statens Brandinspektion

Meddelande nr 1957: 11

behandlar fjärrutlösning av brandalarm.

I meddelandet lämnas i koncentrerad form redovisning för hur fjärrutlösning av brandalarm lämpligen anordnas vid en för ett flertal kommuner gemensam brand-ac med utnyttjande av televerkets ordinarie trafikledningar. Utrustningen förutsätter att alarmutlösning sker över ledningar med *automatisk* telefontrafik.

Med tillhjälp av en *särskild utlösningssignal* kan numera oavsiktlig alarmering förhindras, vilket icke var möjligt vid tidigare använt system och därvid innebar en betänklig brist. Alarmeringen kan ske *antingen* över brandsignalfördelare till brandpersonalens telefoner, *eller* genom fjärrstart av tyfo, *eller* genom kombination av båda dessa system.

I meddelandet redovisas även för de kostnader som f. n. äro förenade med alarmeringens ordnande på här ifrågavarande sätt.

Medelsbehovet för brandförsvaret 1958/59.

Ur Civilförsvartsstyrelsens beräkningar rörande medelsbehovet för brandförsvaret för budgetåret 1958/59 kan bl. a. följande hämtas.

För *bidrag till kommuner för anläggande av branddammar* begäres oförändrat 350.000 kronor. I motiveringen redovisas, bl. a., att från budgetåret 1944/45 har t. o. m. den 30/6 1957 till bidrag till anläggande av branddammar anvisats 4.075.100 kronor. Därefter anges:

"På grund av brist på medel hade den 30 juni 1957 ansökningar om statsbidrag till 705 branddammar med en beräknad anläggningskostnad av 4.012.736 kronor måst bordläggas. Bristen på medel för ifrågavarande ändamål utgör, sedan för innevarande budgetår anvisade medel förbrukats, i runt tal 1.600.000 kronor. Bordläggning av ansökningar — för handläggning tidigast efter den 1 juli 1958 — har ägt rum av alla dem som inkom eller inkommer under åren 1953 (en del), 1954, 1955, 1956, 1957, 1958 (t. o. m. 30/6).

I samband med införskaffande av uppgifter för 1955 års långtidsutrednings räkning framgick, att kostnaderna för anläggande av branddammar i hela riket under en tioårsperiod uppskattades till omkring 25 miljoner kronor, innebärande att genomsnittligen 2,5 miljoner kronor ianspråktoes per år. Då det kan antagas att åtminstone 50 procent av de planerade branddamarna komma till

utförande och att statsbidrag kommer att sökas för desamma, erfordras sålunda i och för sig ett årligt anslag av 625.000 kronor (= 50 % av 1.250.000 kronor).

Önskvärt vore, att ovannämnda eftersläpning på 1.600.000 kronor kunde avvecklas under en tidsrymd av högst 10 år. Härför skulle erfordras omkring 160.000 kronor per år eller sålunda sammanlagt omkring 800.000 kronor (625.000 + 160.000). Emellertid motiveras otvivelaktigt rådande ekonomiska läge med dess krav på bland annat kommunala investeringsbegränsningar att återhållsamhet iakttagas även på nu föreliggande område."

Vad beträffar anslagsposterna *bidrag till kommuner för uppförande av brandstationer* upptages — likaledes oförändrat — 125.000 kronor. I samband härmed anges, att från budgetåret 1944/45 t. o. m. den 30/6 1957 har bidrag beviljats till uppförande av 299 brandstationer med ett sammanlagt belopp av 1.591.195 kronor. Styrelsen förutsätter:

"Bidragsgivningen till brandstationer är helt beroende av storleken av den av Kungl. Maj:t fastställda byggnadskvoten för brandstationer. Denna har för de sista åren uppgått till 5.000.000 kronor. Enligt uppgifter till 1955 års långtidsutredning planerade kommunerna i riket att bygga brandstationer under en tioårsperiod för en kostnad av i runt tal 110 miljoner kronor, d. v. s. för omkring 11 miljoner kronor per år.

Oaktat sistnämnda höga belopp anser sig civilförsvartsstyrelsen med hänsyn till den starkt begränsade byggnadstillståndsgivningen i fråga om brandstationer icke för närvarande böra begära en ökning av anslaget."

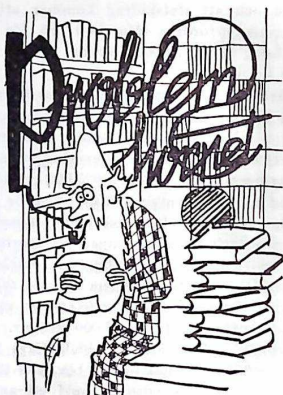
Befattningarna som

Brandchef och v. Brandchef

vid Anderstorps köpings borgarbrandkår, kungöres härmed till ansökan lediga med tillträde den 1 januari 1958. För tjänsterna erfordras kompetens enligt brandstadgan och utgår arvode enligt central överenskommelse. Ansökningar åtföljda av de handlingar sökanden önskar återopa skall vara brandstyrelsen tillhanda senast den 15 november 1957. Ytterligare upplysningar om tjänsterna lämnas av brandchefen, telefon 478.

Anderstorp den 25 september 1957

Brandstyrelsen.

Kan Du klara följande frågor?

- 1) Vid larm samlas borgarbrandkårens personal åkande på cyklar, mopeder och andra motorfordon. Har brandkårspersonalen vid sådana tillfällen förkörsrätt i förhållande till andra vägfarande?
- 2) Skall brandfordon vid utryckning till eldställe stannas innan de föras ut på huvudväg?
- 3) En brandbil framföres under utryckning på en landsväg på vilken finns en heldragen gul linje till vänster om den streckade mittlinjen. Får föraren på en sådan plats köra om en framförvarande bil, som har en fart av ungefär 60 km/tim?

Svar i nästa nummer.

Svar på frågorna i nr 9/57:

- 1) Kan man släcka brand i magnesium eller magnesiumlegering med a) vatten? b) skum? c) kolsyra? d) pulver? e) torr sand? Vad händer i de olika fallen?

Svar: a) Magnesium brinner med en temp. av upp emot 3000°. Om vatten kommer i kontakt med en så hög temperatur förångas det och sönderdelas i sina beståndsdelar syre och väte (oxygen och hydrogen). Syret förenar sig med metallen medan vätet tillsammans med luftens syre bildar knallgas och brinner. Både förångningen och förbränningen sker explosivt och medför att eldens häftighet ökar och att brinnande metall stänker omkring (jfr brandmober). Vatten är alltså farligt och kan *icke* användas.

b) Skum innehåller visserligen bara små mängder vatten men det lilla som finns räcker för att åstadkomma samma reaktion, som beskrivits här ovan. Skum kan alltså *inte* användas.

c) Kolsyra sönderdelas, vid den temperatur det här är frågan om, till koloxid och syre. Syret förenar sig

med metallen och koloxiden brinner tillsammans med luftens syre. Båda reaktionerna sker mer eller mindre explosionsartat. Om metallen är i pulverform finns risk för uppvirvling av pulvret med dammplosion som följd. *Ej heller* kolsyra är därför användbart.

d) Pulver, både den nya finkorniga och den gamla typen, består till största delen av natriumbikarbonat, som vid uppvärmning (eller tillsammans med en syra i exempelvis en kem. eldsläckare) avger kolsyra. Användes pulver mot magnesium blir reaktionen densamma som om man använde kolsyra. Alltså *icke* användbart.

Obs.! Under den senaste tiden har det kommit i marknaden ett pulver speciellt avsett för sådana här bränder.

e) Torr sand, liksom även torr grafit och gjutjärnspån är (jämfört det ovan nämnda specialpulvret) de *f. n. enda användbara* släckningsmedel mot magnesium och magnesiumlegeringar. Alla släcker de genom kvävning (dämpning) och avkylning. Industrier, som handskas med dessa metaller, bör ha egna förråd av torr sand för släckningsändamål. Visserligen kan man ganska snart få fram sand i relativt stora mängder från annat håll men är vanligen värt eller fuktigt, vilket gör den oanvändbar.

- 2 a) Varför kan det vara farligt att använda vatten som släckningsmedel vid brand i exempelvis asfaltkokare eller i kärn med smält paraffin?

Svar: För att asfalt, paraffin, tyngre oljor m. fl. skall kunna brinna måste de ha en temperatur, som ligger över 100° C. (denna temperatur kallas ämnets flampunkt och är för exempelvis paraffin 160° och smörjolja 135°—190°). Efter antändning ökas temperaturen ytterligare till följd av strålningshettan och kan nå ett par hundra grader (kokpunkten). Om dropparna i en vattenstråle (eller blott skum) pressas ner i en vätska med denna höga temperatur uppstår en blixtnabb förångning av vattnet där ångan har en tusenfaldig större volym. Resultatet blir en våldsamt överkokning nästan lik en explosion. Den kringsprutande, heta vätskan får god kontakt med luftens syre vilket ökar eldens häftighet. Särskilt inomhus (exempelvis flottyrkokning) är en sådan överkokning farlig.

Man kan använda vatten som släckningsmedel men då i form av en *spridd stråle med mycket små droppar* där dropparna endast kan tränga ner någon millimeter under vätskeytan. Genom dropparnas förångning blir det ett "oljeskum" på ytan som släcker.

- 2 b) Använder man kolsyra eller pulver för att släcka en asfaltkokare händer det ofta att det blir upprepade återantändningar. Varför blir det så och vad kan man göra för att förbindra sådana återantändningar?

Svar: När asfaltkokaren brunnit en tid blir kärlets väggar ovanför vätskeytan mycket heta. Vid släckning med kolsyra kvävs lågorna, men så snart kolsyran blåst tänds de brännbara ångorna (som hela tiden bildas så länge vätskan är tillräckligt varm) vid kontakten med de heta väggarna. På samma sätt blir det om man använder pulverdimma. Det bästa sättet att släcka är därför att försiktigt kyla av väggarna (utifrån) med vatten och därefter kväva lågorna med kolsyra eller pulver.

Göran Bergström.

Svenska Brandbefälsförbundet

Protokoll fört vid Svenska Brandbefälsförbundets årsmöte i Falun den 12 juni 1957.

Närvarande: c:a 80 medlemmar.

Brandchefen Sven Kylberg hälsade årsmötesdeltagarna hjärtligt välkomna till Falun och till Dalarna och han framförde även en hälsning från brandchef Lundgren, som tyvärr insjuknat.

§ 1.

Ordföranden, brandchef Grönlund, hälsade välkommen till årsmötet. Han vände sig därvid särskilt till brandchefen i Rockford, U. S. A., Wayne E. Swanson, till hedersledamöterna Grönvall och Rosencrantz samt till riksbrandinspektören.

§ 2.

Till justeringsmän utsågs brandcheferna S. Kylberg, Borlänge och S. Stradling, Ludvika.

§ 3.

Styrelsens berättelse för år 1956, vilken hade utsänts till samtliga medlemmar, lades med godkännande till handlingarna.

§ 4.

Revisionsberättelsen föredrogs och lades till handlingarna. Styrelsen beviljades ansvarsfrihet för 1956 års förvaltning.

§ 5.

Årsmötet beslöt att årsavgiften skulle utgå med oförändrat belopp, 25:— kr., för år 1958.

§ 6.

Valet:

- brandchef K.-M. Grönlund omvaldes enhälligt till förbundets ordförande,
- till ny styrelseledamot efter brandchef Hermanson utsågs vice brandchefen K.-E. Lindberg, Västerås. Valet gäller intill årsmötet 1960.
- till revisorer omvaldes brandcheferna N. Danielsson, Borås och S. Kylberg, Borlänge.
- till revisorssuppleanter omvaldes brandcheferna E. Castler, Halmstad och H. Bengtsson, Finspong.

§ 7.

Brandchefen V. Tell redogjorde för 1956—57 års löneförhandlingar och för den träffade centrala uppgörelsen. För yrkesbrandbefälets del hade uppgörelsen medfört ett synnerligen magert resultat betr. inplacering i lönegrader. Den nya löneplanen gäller fr. o. m. 1/7 1957 t. o. m. 31/12 1959.

En livlig diskussion följde på redogörelsen. Bl. a. framfördes att en viktig faktor vid bedömningen av brandbefälets löneställning är utbildningen, vilken måste drivas fram så, att den blir en erkänd akademisk utbildning.

§ 8.

Brandchefen H. Dahlberg redogjorde för styrelsens förslag om sammanslagning med Brandbefälets Riksförbund.

Enär det vid uppvaktning hos Socialstyrelsen hade uppgivits, att för att behålla förhandlingsrätten kunde Brandbefälets Riksförbund ej upplösas utan endast anmäla namnförändring, hade styrelsen på sammanträde före årsmötet beslutat att § 5 i det utsända stadgeförslaget skulle utgå.

En synnerligen livlig diskussion följde efter inledningsanförandet.

Mötet uttalade sig för att något beslut f. n. ej skulle fattas betr. den fackliga anslutningen.

Brandchef Rohlén yrkade att förslaget om sammanslagning med Brandbefälets Riksförbund skulle bordläggas. Vid omröstning fick förslaget om bordläggning 4 röster, varför årsmötet hade beslutat att frågan skulle avgöras av mötet.

Årsmötet beslöt med kvalificerad majoritet att bifalla styrelsens förslag att sammanslå förbundet med Brandbefälets Riksförbund under förutsättning att detta förbund fattade samma beslut vid sitt årsmöte 1957.

För att förbundets upplösning stadgeenligt skulle kunna ske beslöts att extra föreningsmöte skall hållas hösten 1957 på tid och plats, som styrelsen äger att besluta.

§ 9.

Avhölls gemensamt offentligt möte med Svenska Brandingenjörsföreningen.

Inledningsanförande över ämnet "Brandskyddsledare—brandskyddskommitté" hölls av konsulent A. Rörström, brandchef B. Thorell och civilingenjör S. Wallerberg.

Diskussion följde efter inledningsanförandena.

§ 10.

Brandbefälet samlades till gemensam middag på restaurant Kullen. Under middagen höll brandchefen Wayne E. Swanson ett mycket uppskattat föredrag om brandväsendet i U. S. A. med tyngdpunkten lagd vid förhållandena i hemstaden Rockford.

Justeras:

*K.-M. Grönlund
Sven Kylberg
Sture Stradling*

Vid protokollet:

Yngve Engkvist

Vårda elden!

Ur "Industritjänstemannen" saxa vi nedanstående, som hämtats ur "Mubrs Brukskatekes". Mubr var förvaltare vid Laxå bruk 1813—1839, och katekesen bygger på minnesregler, som han lät sina brukslever nedteckna.

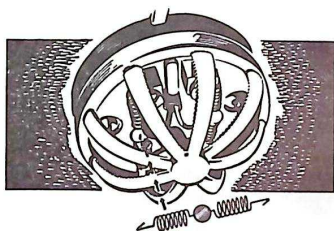
1. Efterse eldstäder, innan man går till sängs eller ur huset, att ingen fara är, utan att elden är väl hopspad och äfven att ingen eld fastnat i sopkvasten.
2. Stänga kakelugns- och ugnsluckorna så att ingen katt kommer därin, som kan draga eld ut.
3. Släck svafvelstickor och fnöske väl, då du sådant begagnar.
4. Låt ej brinnande ljus stå enskildt, utan i vattenfat.
5. Sof ej vid ljus!
6. Begagna ej bart ljus i stall och ladugård, utan nyttja lykta.
7. "Klena" ej fast ljus vid väggar och fönsterkarm, utan nyttja alltid ljusstakar.
8. Elda icke med fårris, halm eller hyfvelspånar.
9. Lägg icke i spisen så lång ved, att den räcker utanför spishällen.
10. Torka icke ved på, uti eller bakom spisen.
11. Ställ icke stolar eller hvad det vara må intill spisen.
12. Glöm ej att draga upp spjället, då du gör upp eld.
13. Se flitigt efter badstugan och brygghuset.
14. Skall du steka något fett, så gå ej ifrån det, så att elden får komma i flottet. Rör icke däri med vät sked. Om det tar eld, så slå ej dit vatten, utan lägg ett lock öfver pannan, så slocknar elden.
15. Låt askan alltid ligga ett par dagar i brygghuset, innan du gömmer och förvarar den i askfjården.
16. Se efter att barn ej få leka med elden.
17. Brandredskapen bör synas och profvas 3 gånger om året.
18. Lägga i ordning vatt-dukar, ämbar och svabbar.
19. Om höst och vår syna murar och eldstäder.
20. Syna och rensa smedjevindarna från eldfängda ämnen fyra gånger om året.
21. Spill icke ljuskol, utan nyttja lykta.

ATT SLÄCKA SOTELD:: Kasta en "knäppnäfve" salt i spisen och hölj över skorstenen med en brädlapp. Vatten duger ej, ty det skadar murarna. Att skjuta nedifrån upp genom skorstenen med en bössa är äfven tjänligt härtill.

Teknisk Triumf

*vår termokontakt
för automatiskt brandalarm
är oöverträffad*

**SENSATIONELLT
SNABBUTLÖSANDE**

**UTBYTBAR
ALARMKROPP GER
STÄNDIG BRANDBEREDSKAP**

**AUTOMATISKT
BRANDALARM A-B.**

10 års erfarenhet

FABRIK- och HUVUDKONTOR

MALMKÖPING

Tel. Växel 338

STOCKHOLM

Brävallagatan 8

Tel. 32 08 88

GÖTEBORG

Tel. 19 15 55

Brandkärs-RM i orientering

Borås brandkår stod som arrangör då brandmännens riksmästerskap i orientering i år avgjordes i trakten av Örby utanför Borås i — enligt segrare — Sveriges i särklass bästa orienteringsterräng. Men åtskilligt blött var det ute i markerna.

Snabbast på den långa banan var uppsalabrandmännen Lars Kampf, som vann YO-klassen och lade beslag på sitt tredje brandkärs-RM i orientering. Uppsala brandkår hemförde ytterligare en av RM-titlarna medan det tredje tecknet bland yrkesbrandmännen gick till Norrköping. Seniorklassen bland borgarbrandmän dominerades starkt av Arboga.

Här resultaten.

Klass: Yrkes-seniorer: 1. Hilding Gullström, Uppsala, 2.11.28. 2. Lennart Wilhelmsson, Jönköping, 2.13.35. 3. Olle Öhlin, Stockholm, 2.24.15.

Klass: Yrkes-yngre oldboys: 1. Lars Kampf, Uppsala, 1.42.29. 2. K. G. Orell, Norrköping, 1.55.02. 3. Henry Karlsson, Karlstad, 2.00.50.

Klass: Yrkes-äldre oldboys: 1. Henry Waern, Norrköping, 1.13.28. 2. Gunnar Larsson, Borås, 1.22.02. 3. Karl-Erik Berg, Jönköping, 1.29.03.

Klass: Borgare, seniorer: 1. Tore Hubertsson, Arboga, 1.50.32.

Klass: Borgare, yngre oldboys: 1. Karl-Erik Eckerdin, Ulricehamn, 1.59.43.

Klass: Turist-nybörjare: 1. Gösta Nääs, Göteborg, 1.11.28. 2. Nils Nordstedt, Uppsala, 1.36.15.

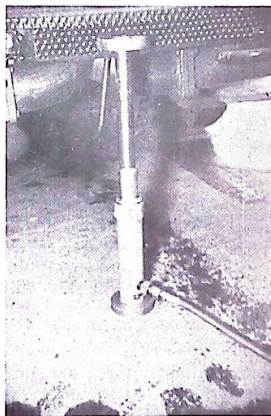
Lagtävlan (3 bästa på långa banan): 1. Uppsala, 6.39.54. 2. Borås, 7.14.54. 3. Stockholm, 7.47.27.

Lagtävlan (2 seniorer och 1 y.o.): 1. Uppsala, 6.39.54. 2. Stockholm, 7.47.27. 3. Norrköping, 8.12.45.

Ny domkraft

Vid åtskilliga av de olyckor som inträffa i trafiken, har man gjort den erfarenheten att man skulle behöva flera små domkrafter, i stället för den vanliga typen, som används vid tåg- och spårvägsolyckor. Denna är ofta för otymplig och skrymmande och har dessutom ett starkt begränsat användningsområde.

Eftersom en ny typ av domkraft nu har kommit ut i svenska marknaden, är det lämpligt med en kommentar till denna. Vid en studieresa

Brandförman

En befattning som brandförman vid Lidingö stads brandkår kungöres härmed till ansökan ledig.

Kompetensfordringar enligt § 7 i brandstadgan.

Lön enligt centrala avtalet.

Befattningshavaren är skyldig bebo anvisad tjänstebostad.

Till brandstyrelsen ställd ansökan skall vara ingiven till brandchefen i Lidingö senast den 28 oktober 1957.

Närmare upplysningar lämnas av brandchefen, tel. Stockholm 65 46 81.

Lidingö den 7 oktober 1957

Brandstyrelsen.

i Väst-Tyskland 1956 fick jag tillfälle att se en av dessa typer av "små-krafter" i arbete.

Normalt består en sats av två krafter och en kolvpump. Fördelen med "små-krafterna" är att de kan utnyttjas i alla lägen, har en ringa vikt i förhållande till sin lyftkraft, fordrar ringa utrymme och är mycket lätthanterliga.

Lyfthöjden varierar men en vanlig typ lyfter 15 cm. Tillsatser i form av stälstavar m. m. gör att "små-krafterna" ha ett mycket vidsträckt användningsområde.

I princip är de olika typerna ganska lika. Om

Bemärkelsedagar

Brandchefen *Nils Danielsson*, Borås, fyller den 9 november 60 år.

Vi lyckönska!

60 år.

27/11 Karlsson, E., v. brandchef, Kumla.

50 år.

11/11 Svensson, C., brandchef, Höör.

luften utsläppes sakta sjunker kraften ner till noll-läget, men om den släppes ut hastigt, låser och spärrar domkraften sig själv i befintligt läge.

Vilka användningsområden kan man tänka sig förutom verkstäderna?

Vid olyckor av olika slag finns ett behov att lyfta eller pressa på flera punkter, t. ex. väggar eller bjälklag, som har rasat, tungt lastade långtradare, som låser fast skadade — inte bara på landsvägarna utan även i diken, på gården m. m. Vidare "sammanrockade" bilar, där man måste pressa i stället för att skära med gassvets (vilket är förkastligt på grund av brandfaran och endast bör ske som en sista utväg).

Eftersom dessa "små-krafter" ha visat sig fylla de flesta av de krav, som erfarenheten har skapat och i förhållande till den "ringa" kostnad, anser jag de vara en nödvändig detalj för en brandkärs räddningsutrustning.

Gustaf Rennéus.

Värmlands läns Brandkärsförbund

höll sitt talrikt besökta årsmöte i Karlstad den 7 september 1957 under ordförandeskap av landssekreterare Sundelius. Före förhandlingarna hade Svenska Brandredskapsföreningen anordnat en utställning och demonstration av brandredskap vid Karlstads nya brandstation. Då mötets offentliga del öppnades, riktade herr Sundelius särskilda hälsningsord till bl. a. ordföranden i 1954 års brandlagsrevision, landshövding Erik Axel Westling. Herr Sundelius erinrade vidare att förbundet verkat i 20 år samt gjorde en kort återblick på några märkligare eldsvådor såsom Skogshallsbranden 1947, ladugårdsbranden 1951 vid Varpnäs, bränderna i Assembléhuset i Kristinehamn, i Telestationen i Karlstad och i Alsters tegelbruk 1955 m. fl. Härefter höll riksbrandinspektören Ingvar Strömdahl ett med stor uppmärksamhet åhört föredrag: "Aktuellt från Statens brandinspektion" och berörde därvid bl. a. brandinspektionens organisation och brandlagsrevisionen, nödvändigheten av samarbete mellan mindre kommuner, fjärralarsystemet, byggande av brandstationer och branddammar, brandfordonen och deras vård. Under diskussionen efter föredraget fördes reservbrandstyrkan och dess uppgifter på tal. Brandchefen Häkansson i Kristinehamn framhöll lämpligheten av att industribrandkärer helt eller delvis tjänstgjorde som reservbrandstyrka. Han ifrågasatte också om det vore motiverat att åtminstone för landsbygdens del bibehålla föreskriften om upprättande av namnrulla över skogseldsläckningspersonalen.

BRANDKÄRSTIDSKRIFT

Organ för Svenska Brandkärernas Riksförbund

Utkommer omkring den 15 varje månad

Prenumerationspris: 7: — kr/år. Vid samtidig beställning av minst 5 ex. = 5: — kr/år.

(Likvid sändes till Brandkärstidskrift, Jakobsgatan 14, Stockholm. Postgiro 48 70.)

Redaktör och ansvarig utgivare: t. f. Brandchef A. Ekberg, V. Promenaden 55, Norrköping. Tel. 293 70.

Annonschef: Förbundsdirektör A. Hegen, Jakobsgatan 14, Stockholm C. Tel. 10 50 25.

OBS! Annonsmanuskript måste vara annonschefen tillhanda senast den 20 i månaden före den, då annons önskas införd.